

Mirar la realitat cara a cara i reconèixer-la com a monstruosa

Crònica de les Jornades Feministes Altres Veus organitzades per la Direcció General de Cooperació. Primera part

Autoria: Nuria Pascual Bosch – Activista, periodisme i estudis feministes i de gènere
Mariona Moranta Palmer – Tècnica ESF Illes Balears

Mà al cor. Mà al pit. Respiram. Entrellaçam els dits les unes amb les altres. Mos miram. Costa, a vegades, aturar-se i mirar al voltant: les persones, les cadires, els papers, els espais, els grups d'amigues, la roba, els ulls, les mans, els peus. Amb els peus xops per mor de la primera pluja forta d'enguany començarem les jornades Altres Veus, Utopies Feministes.

Costa, a vegades, aturar-se i mirar al voltant: una sala plena de gom a gom començava amb una cerimònia de reconexió, per poder connectar. És començar el dia agraint, ens explica Lolita Chávez, activista feminista i defensora de la vida d'Iximulew (la mal anomenada Guatemala), terra que va haver d'abandonar atès a la persecució a la qual està sotmesa. Amb ella, amb totes, arrenquem la jornada donant les gràcies, mà al cor, mà al pit, respiram. Teixint. "Lo que hacemos hoy es un proceso, un proceso de encuentro", diu Lolita. Entrellaçam les mans, amb els ulls tancats, respiram, saludam, agrai'm i començam.

Per pensar la utopia, tal i dicta la premissa que engloba la jornada celebrada a Es Baluard (Palma), cal "mirar la realidad cara a cara y reconocerla como monstruosa", ens conta Yayo Herrero, investigadora, professora i activista ecofeminista i per a la sostenibilitat de la vida. La sostenibilitat de la vida, precisament és el que ens fa mirar a aquest monstre: "hay que ser buenas ancestras", comenta Yayo, per poder garantir que deixam una terra habitable, on es pugui viure, però viure bé. Semblaria obvi, però malauradament existeix una guerra oberta contra la vida: som a un moment de guerra contra la natura i la biodiversitat, contra les dones i contra els vincles.

Els vincles, no només durant aquesta primera ponència de la mà de Yayo Herrero, són un dels temes vertebradors d'aquest dia 19 de novembre. Vivim una guerra contra els vincles, on s'explota a qui cuida, fet que reverteix en un cansament etern, que, hi hagi voluntat o no, determina la nostra capacitat d'entrega i de pensament cap a les utopies feministes. Del conflicte capital-treball hem passat al conflicte capital-vida, on l'individualisme engoleix la nostra manera de fer: som, com éssers, per sobre de la Terra, amb una perspectiva neocolonial i racista que deshumanitza a qui ens sosté. Per això Herrero parla de crisi dels vincles i de guerra contra la vida: perquè les qui sempre han posat el cos ja no es perceben com a humanes, sinó com l'esqlaó que permet que la fantasia de la individualitat sigui possible per algunes persones privilegiades.

Neus Tur i Lolita Chávez. ©Direcció General de Cooperació de les Illes Balears

Estratègies per enfrontar-nos cara a cara

Davant aquest paradigma cal transformar la cooperació mirant la realitat, que és monstruosa i fa por, però és una d'aquelles coses que s'han de fer. Però com transformam el monstre? Herrero ens proposa tres camins: la suficiència entesa com una manera de viure allunyada d'una materialitat que no pot continuar, la redistribució per assegurar-nos que totes tinguem el que ens cal per viure, i la prioritització de la sostenibilitat de la vida. Per garantir aquest últim punt, cal comunitat, alegria i companyia. "No son tiempos para estar solas", sentència Yayo Herrero.

Aquesta guerra, aquest monstre, aquesta realitat és una constant, explica Basha Changuerra, militant antiracista i activista afrofeminista. Enllaça amb el que diu l'anterior ponent, de com aquesta guerra és una eina per a l'acumulació i l'explotació, constant dins aquest sistema. A costa de qui acumulam riquesa? A qui subordinam? A qui violentam? La violència és l'explicitació d'aquesta guerra, que es tradueix en una crisi. Changuerra apunta que les crisis no són un fet temporal, sinó una òrbita cíclica, que ara que ens comença a esquitxar a occident, miram. "Hi ha uns subjectes de dret i uns subjectes de no drets", i si els

subjectes de no drets són els qui sostenen, no passa res, perquè “la humanització d’uns ha suposat la deshumanització d’altres”, com les dones víctimes de la colonització i qualsevol que habiti els marges.

El dibuix de la realitat cada vegada és més nítid: qui està als marges, qui sosté, es deshumanitza, i sense drets, se’l subordina, exercint violència tot i que siguin qui posen el cos, les mans i l’ànima per aguantar la vida. La solució? “Democratitzar privilegis”, proposa Changuerra. Precisament, el que hauríem de voler no ha de ser tenir-ho tot i tenir més, sinó aspirar a no ser classe explotadora.

Lolita, de mestra cerimonial de la connexió entre totes les que habitam la sala d’Es Baluard, a activista. “Vengo contenta, pero enojadita”, ens explica, i crec que és prou il·luminador de com ens sentim totes. Però precisament, on hi ha ràbia, hi ha llum.

Yayo Herrero. ©Direcció General de Cooperació de les Illes Balears

Resistir és renàixer

De la guerra, del monstre i de la destrucció sorgeix la rebel·lia. Chávez ens explica que a Abya Yala fa estona que existeix aquesta guerra oberta, declarada per les grans empreses i multinacionals que espolien el territori, i davant aquesta situació “La humanidad está haciendo caso omiso de nuestros gritos y de la madre tierra; eso es complicidad”. Naturalitzam la violència i permetrem la criminalització. Aquesta criminalització, exercida per l'Estat, pels mitjans i per la pròpia societat, vol enfondrar les resistències. Criminalitzen les comunitats LGTBI, l'empobriment, els desplaçaments, les jutgesses i advocades que defensen les lluites, les sanadores, les joventuts, els moviments feministes... Els models de vida diferents que no es sotmeten i s'oposen al fals desenvolupament.

“El capitalismo patriarcal hegemónico nos está matando”. La militarització, els desplaçaments forçats, la fam. Chávez ens parla del blat de la seva terra. Les llavors del blat s'han de triar, revisar, desgranar. El mateix passa amb la reflexió. “Hay que escoger bien las semillas”. Si no es trien bé les llavors se sembla més monstre, però per sort hi ha qui desgrana, i les resistències continuen llaurant. Les agendes que ens marcam són possibles i hi pot haver un altre model de vida. “Nos están teniendo mucho miedo porque nuestras agendas no están siendo descabelladas y no tienen como contenernos”. Tenim el monstre identificat, i també part de la solució i exemples de les companyes d'Abya Yala: “si tu luchas, yo lucho”.

Recollint tota aquesta visió de la realitat monstruosa, és omplidor veure que hi ha resistències properes. Clara Orokia, activista antirracista i integrant de CNAAE Mallorca (Comunidad Negra Africana y Afrodescendiente en España), puntua i reenganxa amb com hem de transformar la cooperació, perquè aquesta no és caritat, sinó justícia social. “Cal un model econòmic”, diu Jordi López, de Mercat Social, amb una “transició ecosocial: eco per la terra, i social perquè ha de ser equitativa”. Se'ns recorda també durant el debat del matí: hem de creure en el poder de la ciutadania, en què altres models de vida són oportunitats, en el misticisme de connectar la terra i el propi cos, amb la paciència. Ens poden prendre moltes coses, però no la llum de la comunitat.